

Вікторія Чернописька

Національний університет “Львівська політехніка”,
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кандидат історичних наук,
асистент кафедри цивільного права та процесу
Vika_Ch07@ukr.net
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3230-5971>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОРАЛЬНИХ ЗАСАД ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ

<http://doi.org/10.23939/law2020.27.125>

© Чернописька В., 2020

У статті сутність адвокатської етики визначено певними складовими, а саме: а) призначенням (місією) адвоката є захист інтересів свого клієнта, надання йому необхідної професійної правничої допомоги, котра має здійснюватися безперервно й на належному професійному рівні. Адвокат не може займати позицію, яка викриває його клієнта (обвинуваченого, підсудного, підозрюваного), або спростовує доводи довірителя щодо відстоювання його цивільно-правових інтересів тощо; б) добросовісним застосуванням для успішного досягнення цієї мети всіх передбачених у законодавстві модусів (способів, засобів), що дозволяють й зобов'язують надавати кваліфіковану правничу допомогу своєму клієнту; в) високими морально-психологічними й професійно-правовими властивостями, котрими має володіти кожен адвокат.

У статті висновується, що адвокатура виступає інститутом громадянського суспільства, котрий, передусім, покликаний на професіональних основах забезпечувати/гарантувати захист прав, свобод й інтересів фізичних/юридичних осіб. Будучи однією з визначальних складових правозахисної системи, інститут адвокатури посідає у ній виняткове місце. Позаяк, першочерговим завданням цього інституту є забезпечення/гарантування прав людини й громадянина модусом надання їм професійної правничої допомоги.

Здійснено ґрунтовний аналіз проблеми моральних принципів діяльності інституту адвокатури в радянському та пострадянському, передусім вітчизняному, науково-правовому дискурсі, й відзначено, що у правовій науці означене питання як самостійний предмет загальнотеоретичних досліджень активізувалося лише наприкінці 1960-х рр. Водночас, проблема моральних засад, передусім колізій та дилем, професійної діяльності адвокатської спільноти, як окрема наукова проблема фахово не вивчалася. Ми вважаємо, це було зумовлено тодішніми ідеологічними кліше, що панували у всіх сферах суспільного буття.

Ключові слова: адвокат; інститут адвокатури; публічний інститут суспільства; моральні засади; теоретико-методологічні основи; адвокатська етика; деонтологія; національне законодавство.

Постановка проблеми. Гармонізація національного законодавства про адвокатуру із міжнародно-правовими стандартами, приведення інституту української адвокатури до європейського рівня виступає визначальною вимогою входження України у світовий правовий простір. Втім, сучасна дійсність характеризується доволі складними процесами правової трансформації української держави та низкою істотних проблем в контексті приведення усіх сфер юридичної діяльності відповідно до європейських стандартів, що й актуалізує тематику нашої статті.

В українському соціальному бутті здійснюються ціннісні трансформації, котрі обумовлюють особливості та тенденції формування моральних принципів діяльності інституту адвокатури. Істотними чинниками їх формування є визначення оптимальних модусів вирішення аксіологічних дилем адвоката в практично-професійній діяльності та розв'язання контроверз в процесуальному й матеріальному праві. Наукове осмислення й практичне окреслення пропозицій стосовно їх попередження та розв'язання пов'язане із реалізацією правосуддя, в якому одну з визначальних функцій щодо відновлення порушеного права особи й досягнення справедливості здійснює адвокатура.

Адвокатура не є простою професійною сукупністю окремих індивідів – адвокатів. Передусім, вона відіграє істотну суспільну значущість, позаяк виступає такою інституційною формою, котра, зазвичай, формується громадянським суспільством, разом з тим має вагоме державне значення через виконання свого визначального професійного завдання. Тому, не історичною випадковістю було те, що адвокатура діяла у межах державного інституту суду. Із динамічним розвитком демократичних інституцій та громадянських інститутів адвокатура дедалі виразніше виокремлювалася як незалежна професійна спільнота, місією котрої є захист прав й свобод людини навіть всупереч інтересам держави. Як результат, адвокатура інституалізується як певний соціальний інститут, котрий відіграє особливу роль в право- та державотворенні. Соціальна значимість інституту адвокатури визначається, передусім, цінностями та інтересами, які репрезентує цей інститут. Позаяк, цінності, принципи, модуси й інші суттєві аспекти акумулюють основу того, що означається як моральні засади діяльності інституту адвокатури, здійснюючи істотний вплив право- та державотворення в українській дійсності, така проблематика вимагає сучасного належного наукового осмислення.

Аналіз дослідження проблеми. Незважаючи на чималий спектр наукових розвідок щодо проблематики діяльності інституту адвокатури як в зарубіжних країнах, так в українській правовій матерії, особливості формування її моральних засад в теоретико-професійній, а зокрема практичній площині, тема донині недостатньо науково вивчена. Певні аспекти цієї проблеми висвітлювалися у наукових працях низки вчених-правників різних історичних періодів. Серед таких українських правознавців, необхідно відзначити таких: В. Бабкін, О. Баїк, В. Бігун, С. Бобровник, А. Бойчук, Н. Бочуляк, Т. Варфоломєєва, І. Гловацький, С. Гусарєв, Т. Дашо, В. Єлов, Я. Зейкан, М. Косенко, І. Личенко, О. Мурашин, Н. Оніщенко, В. Погорілко, П. Рабінович, В. Свінціцький, В. Святоцька, О. Святоцький, О. Синеокий, І. Семенюк, С. Сливка, Л. Тацій, О. Тихомиров тощо. Саме праці означених дослідників виступили теоретико-методологічною основою дослідження проблеми моральних принципів діяльності інституту адвокатури в межах нашої статті.

Метою статті є визначення теоретико-методологічних основ дослідження моральних засад інституту адвокатури.

Виклад основного матеріалу. З метою всебічного дослідження моральних засад діяльності інституту адвокатури необхідно визначити основні дефініції означеної проблематики. Загальноприйнятим в науковому дискурсі є розуміння етики як вчення про мораль, котре розкриває знання про походження, зміст, значимість й тенденції розвитку моралі; її взаємний зв'язок (співвідношення, пропорційність) із іншими соціальними нормами; механізми формування системи

духовних (аксіологічних) засад; а також, певні наукознавчі уявлення про якісні рубежі моралі та нормативно-моральної складової етики – засад гідної (відповідної) поведінки і їх закріплення.

Згідно з позицією низки сучасних вчених, з'ясовуючи співвідношення етики й моралі, доцільно найперше висвітлити значення, в котрому вживається понятійна категорія етики. Позаяк більша частина явищ, яка означається цим поняттям виступає лише певною складовою моралі, інша частина представляє рефлексію феномену моралі (себто науку про мораль). Саме така “двоєкість” етики віднаходить своє відображення в сучасних дефініціях етики з одного боку як “практичної філософії, з іншого – як “науки про мораль” [1, с. 17].

Відтак, сьогодні, здебільшого, поняття “етичний” і “моральний” й надалі вживають як еквівалентні, тому вважаємо доцільним в нашій статті їх відокремлювати. А саме, під етикою розуміти вчення про мораль; або ж систему моральних норм поведінки окремої соціальної групи, професійної спільноти, наприклад адвокатську етику (чи етику адвоката). Мораль позначається як певні норми поведінки, котрі виступають своєрідним регулятором суспільних відносин (у нашому випадку – в діяльності інституту адвокатури, адвокатського самоврядування, адвокатській діяльності). Тому, у контексті дослідження означеної проблематики, більш доцільним й науково-коректним є застосування дефініції “моральні (а не етичні) засади діяльності інституту адвокатури”.

Співвідносячи поняття адвокатська етика й етика, то перша визначається як складова загальної етики, а точніше – професійної (юридичної) етики, до структури котрої входить прокурорська, судова, слідча етика, етика працівників служби безпеки й органів внутрішніх справ із їх структурними підрозділами, юрисконсультів різних інституцій, підприємств, установ, етика викладачів юридичних закладів освіти, етика наукової юридичної спільноти (вчених-правників) тощо. Разом з тим, адвокатська етика виступає істотним елементом основних засад інституту адвокатури.

Згідно з позицією вченої Т. Зінатуліни, сутність адвокатської етики визначається певними складовими, а саме:

а) призначенням (місією) адвоката є захист інтересів свого клієнта, надання йому необхідної професійної правничої допомоги, котра має здійснюватися безперервно й на належному професійному рівні. Адвокат, не може займати позицію, яка викриває його клієнта, або спростовують доводи довірителя щодо відстоювання його цивільно-правових інтересів тощо;

б) добросовісним застосуванням для успішного досягнення цієї мети всіх передбачених у законодавстві модусів, що дозволяють й зобов'язують надавати кваліфіковану правничу допомогу своєму клієнту;

в) високими морально-психологічними й професійно-правовими властивостями, котрими має володіти кожен адвокат [2, с. 14].

Деонтологія виокремлюється в окремий підрозділ етики, яка вивчає питання моралі та моральності на базисі категорії обов'язку (зокрема, професійного). У статті ми змістовно відрізняємо понятійні категорії етики та деонтології наступним чином: перше виступає вченням про внутрішній імператив, натомість друге – про зовнішній імператив. Себто, адвокат за нормою адвокатської етики є з'єднаний з певною вимогою моралі (наприклад, чесності, відповідальності), тоді як згідно з деонтологічною засадою він зв'язаний з певним обов'язком діяти у певний спосіб.

Звісно, у більшості випадків правила деонтології та етики є однаковими, але й, водночас, можуть відрізнятися. Окрім того, деонтологічні норми можуть й не містити в собі прямої моральної вимоги (приміром, підвищення кваліфікації). В юридичній науці, прийнято виокремлювати загальну юридичну деонтологію – основоположення належного, й спеціальну – залежно від певної правової спеціалізації (адвоката, судді, прокурора тощо). Понятійна категорія “деонтологія” застосовується як загальними науками (філософія права, теорія держави і права), так і галузевими правовими науками, позаяк його методологічний апарат має доволі універсальний характер [3, с. 11].

У контексті нашої наукової розвідки доцільно окремо проаналізувати й співвідношення понятійних категорій мораль й моральність. Незважаючи на їх поширене синонімічне вживання (як

взаємозамінних-термінів), загальновідомим є таке їх розрізнення: мораль – це зовнішня вимога до особи діяти у певний належний спосіб, відтак, моральність тлумачиться як внутрішня установка або вимога діяти відповідно до моралі (певних вимог). Вважаємо, що таке розуміння дає можливість класифікувати означені категорії, як суб'єктивні. В об'єктивній площині, мораль – це соціальні моральні норми поведінки індивіда, взаємин в соціумі (між людьми), відтак моральність – духовні якості, котрими керується індивід, етичні норми, правила поведінки, що окреслюються цими якостями. Отже, можемо констатувати, що моральність є конститутивною складовою моралі, себто остання охоплює першу.

Вкрай вагомим є з'ясування дефініцій адвокатури та інституту адвокатури. Позаяк, виокремлення означених суб'єктів – носіїв моральних засад й принципів, значною мірою визначає наукову новизну статті, оскільки у сучасних вітчизняних дослідженнях ведеться полеміка тільки про деонтологічні та етичні засади діяльності адвоката.

Традиційно адвокатура означається як добровільне професійне об'єднання правників, конститутивною метою якого є максимальне сприяння захисту прав й свобод людини, передусім, шляхом надання правничої допомоги. Поняття адвокатура та інститут адвокатури можна визначати однією дефініцією, за виключенням того, коли такий інститут осмислюється як правовий інститут. Відтак, в одній з дефініцій, інститут адвокатури позначається як правовий інститут, який інституалізується із набуттям організаційно-правової форми й законодавчим закріпленням (втім, на нашу думку, у цьому разі науково-коректніший термін – юридичний інститут) [4, с. 54].

Особа, яка означається поняттям адвокат, є конститутивною індивідуальною складовою адвокатури. Разом з тим, така особа в історичному контексті чи в залежності від певної правової традиції може окреслюватися й іншим терміном (приміром, особа, котра сьогодні визначається як адвокат в Україні, раніше позначалася як приватний повірений або присяжний, захисник, правозаступник). Традиційне нині поняття “адвокат” впроваджено в Україні у 1939 р. на основі ухвалення в СРСР спеціального Положення про адвокатуру [5, с. 14].

Треба зацентувати увагу на тому, що адвокатура не є простою професійною сукупністю окремих індивідів – адвокатів. Передусім, вона відіграє істотну суспільну роль, позаяк виступає такою інституційною формою, котра, зазвичай, формується громадянським суспільством, разом з тим має вагоме державне значення через виконання свого визначального професійного завдання. Тому, не історичною випадковістю було те, що адвокатура діяла у межах державного інституту суду. Із динамічним розвитком демократичних інституцій, громадянських інститутів адвокатура дедалі виразніше виокремлювалася як незалежна професійна спільнота, місією котрої є захист прав й свобод людини навіть всупереч інтересам держави. Як результат, адвокатура інституалізується як певний соціальний інститут, який відіграє власну особливу роллю в право- та державотворенні. Соціальна значимість інституту адвокатури визначається, передусім, цінностями та інтересами, які репрезентує цей інститут. Позаяк, цінності, принципи, модуси й інші суттєві аспекти акумулюють основу того, що означається як моральні засади діяльності інституту адвокатури, здійснюючи істотний вплив право- та державотворення в українській дійсності, така проблематика, вимагає сучасного належного наукового осмислення.

”Адвокатура виступає публічним інститутом суспільства. Перед кожною людиною держава зобов'язалася забезпечити допомогу з питань права, втім таку допомогу має надавати не чиновник, а член (представник) громадянського суспільства, котрий володіє певними правовими знаннями. Відтак, держава, у зв'язку зі своїм зобов'язанням перед суспільством, покликана створити для таких знавців оптимальні умови з метою ефективного виконання їх функцій. Саме такими знавцями права і є адвокати” [6, с. 48].

На противагу багатьом державним інституціям, інститут адвокатури розвивався під егідою двох систем управління, а саме: 1) корпоративного управління; 2) зовнішнього, державного управління. Втім, на наше переконання, доцільно проаналізувати адвокатуру не як державну установу, інституцію, а саме як громадський інститут із його значущими правозахисними функ-

ціями й необхідністю їх реалізації в будь-якому суспільстві. Певне обмеження сфери державно-владного диктату показує собою безсумнівну й видиму тенденцію розвитку демократичних суспільних інституцій, зокрема й розвитку адвокатури. Проте така тенденція, звісно не може бути безмежною. Певну загрозу у повній корпоративній автономії інституту адвокатури вбачають як окремі вчені, так і представники адвокатської спільноти, які намагалися осмислити шляхи подальшого ефективного розвитку інституту адвокатури.

У монографічному дослідженні “Організація адвокатури”, в котрій автори визначають певні загрози, що може обумовити повна автономія адвокатського самоврядування, окремої уваги заслуговують умовиводи вченого Є. Васьковського, “з однієї сторони, держава, делегувавши дисциплінарну владу адвокатському стану, не залишаючи за собою права здійснювати контроль за його діяльністю, не матиме жодних гарантій, що проступки представників адвокатського корпусу стануть переслідуватися із відповідною енергією та неупередженістю” [7, с. 21].

Треба зауважити, що в діяльності адвокатури у процесі надання професійної юридичної допомоги одночасно присутній як приватний інтерес – відновлювання порушеного права клієнта, так і публічний інтерес – інтерес усього соціуму. Зокрема, публічний інтерес виражається у:

- 1) своєчасному припиненні порушення прав й свобод громадян;
- 2) поновленні порушеного права чи інтересів;
- 3) встановленні режиму законності;
- 4) превенція (попередження, запобігання) таких порушень в майбутньому [8, с. 23].

Адвокатура виступає інститутом громадянського суспільства, котрий, передусім, покликаний на професіональних основах забезпечувати/гарантувати захист прав, свобод й інтересів фізичних/юридичних осіб. Будучи однією з визначальних складових правозахисної системи, інститут адвокатури посідає у ній виняткове місце. Позаяк, першочерговим завданням цього інституту є забезпечення/гарантування прав людини й громадянина модусом надання їм професіональної правничої допомоги.

Далі проаналізуємо понятійну категорію “діяльність”, зокрема, з метою осмислення дефініції “діяльність інституту адвокатури”, користуючись діяльнісним підходом в структурі методології сучасної юриспруденції, котрий ґрунтовно визначений вченим С. Гусаревим [9, с. 33]. Відтак, базисом означеного підходу виступає принцип (метод) діяльності, котрий характеризується як методологічна установка чи прийом, зміст якого полягає (в контексті нашої статті) у визнанні діяльності інституту адвокатури детермінантою її функціонування, існування.

Таким чином, категорія діяльність застосовуватиметься нами як метод пізнання або ж пояснюючий принцип.

Згідно з положенням ст. 1 Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”, адвокатська діяльність декларується як незалежна професійна діяльність адвоката стосовно здійснювання захисту, представництва й надання інших різновидів правничої допомоги певному клієнту [51].

Звідси, діяльність інституту адвокатури можемо тлумачити: у вузькому розумінні – як певну сукупність незалежної професійної діяльності всієї адвокатської спільноти; у ширшому значенні (апелюючи до вищезначеного методу) – основний зміст (квінтесенція) та чинник існування інституту адвокатури як такого.

Беручи до уваги те, що метою статті виступає, на основі авторського осмислення, всебічний аналіз моральних принципів діяльності інституту адвокатури, то зорієнтуємося в цьому підрозділі лише на концептуальному визначенні без ґрунтового розгляду, з методологічного метою для досягнення цілей понятійно-категоріального апарату.

Моральні основи чи ж моральні засади осмислюються в роботі як принципи моралі, на котрих базується діяльність інституту адвокатури. Категорія мораль нами розуміється узвичаєно як духов-

ність, відповідна форма суспільної свідомості й належних соціальних відносин. Разом з тим, мораль виступає потенційним модусом регулювання поведінки індивіда на основі певних традиційних суспільних засад. Звісно, що дефініції мораль і право розмежовують, зауважуючи, що право (передусім, “позитивне”) фіксується в письмовій формі у нормативно-правових актах, а теж забезпечується шляхом примусу. Втім, побутує думка, з якою і ми солідаризуємося, що означені поняття є взаємодоповнювальними, позаяк, як слушно визначав мислитель В. Соловйов, “право – це мінімум моралі”. Моральні вимоги також можуть мати формальний характер й набувати обрисів моральних норм, хоча й характеризуються певною невизначеністю. Разом з тим моральні норми визначаються скерованістю (націленістю) на таке поняття як “ідеал”, котре тісно взаємопов’язане зі змістом, сутністю певної “великої ідеї”.

На основі ґрунтового аналізу значного масиву нормативно-правових джерел охарактеризовано дефініцію “моральні засади діяльності інституту адвокатури”, котра означається як певні принципи відповідної поведінки адвоката під час здійснення професійної (адвокатської) діяльності. Моральні принципи мають істотне значення, насамперед, у тих випадках, для яких не передбачено конкретних норм професійної (адвокатської) поведінки. Відтак, адвокат реалізовує власну професійну діяльність на основі моральних цінностей та принципів людини і громадянина (законність, верховенство права, конфіденційність, незалежність, уникнення конфлікту інтересів). Така дефініція сформульована на основі аналізу історико-правових джерел, відповідних доктринальних положень права та наявних наукових позицій як українських, так і зарубіжних учених стосовно правових категорій, котрі торкаються предмету нашого дослідження.

Відносно сфери професійної діяльності, правова наука виняткову увагу відводить обґрунтуванню певних принципів й стандартів, концептуалізації моральних ідеалів, морально-правовій орієнтації поведінки кожного адвоката зокрема, та адвокатським спільнотам і їх інституціям загалом, котрі обумовлюють формування моральних засад діяльності інституту адвокатури. Позаяк, адвокатська діяльність носить публічно-правовий характер, то деонтологічна материка на усіх фазах захисту інтересів громадян, котрі звернулися за правничою допомогою; пізнання рівня особистісного усвідомлення адвокатом власних професійних обов’язків – є актуальними питаннями сучасного науково-правового дискурсу [10, с. 4].

Відтак, проблема професійного обов’язку адвокатської спільноти виступає однією із генеральних у загальній системі (структурі) моральних принципів зокрема, й деонтологічних основ інституту адвокатури загалом. Значущість професійного обов’язку адвокатської спільноти обумовлена тим, що, по суті, не існує контролюючої інстанції стосовно діяльності адвоката, вона визначається його особистою правовою свідомістю, власними професійними переконаннями та моральними принципами. Наприклад, адвокат не звітує ні перед ким про форму здійснювання прийомів громадян, характер процесу реалізації правосуддя, результати захисту клієнтів, рівень їх задоволеності, позаяк в нього немає жодного керівництва [11, с. 13].

Здійснивши ґрунтовний аналіз проблеми моральних принципів діяльності інституту адвокатури в радянському та пострадянському, передусім вітчизняному, науково-правовому дискурсі, наголосимо, що у правовій науці означене питання як самостійний предмет загальнотеоретичних досліджень активізувалося лише наприкінці 1960-х рр. Водночас, проблема моральних засад, передусім колізій та дилем, професійної діяльності адвокатської спільноти, як окрема наукова проблема фахово не вивчалася, як нам вбачається, це було зумовлено тодішніми ідеологічними кліше, що панували у всіх сферах суспільного буття.

Водночас доцільно відзначити наукові розвідки вчених О. Святоцького та І. Гловацького, опубліковані наприкінці 1990-х рр., які були першопроходцями в цьому напрямку. Аксіологічні аспекти феномену інституту адвокатури, зокрема питання морально-правових колізій, аналізувалися, зазвичай, лише в контексті вивчення інших, дотичних наукових проблем.

Висновки. Зауважимо, що, досліджуючи науковий стан проблеми моральних принципів діяльності інституту адвокатури, доцільно звернутися до історико-наукової спадщини учених й громадських діячів ХХ ст., позаяк це дозволить установити наступність сучасної правової науки та означити вектори наступних теоретичних досліджень.

Таким чином, науково-теоретичне осмислення у правовому контексті моральних принципів діяльності інституту адвокатури нині є недостатньо висвітлено в українській юриспруденції, втім певні аспекти цієї проблеми актуалізувалися у наукових розвідках вітчизняних й зарубіжних науковців. Увага цих науковців в основному сконцентровувалася на генезі становлення інституту адвокатури та особливостях її інституалізації у контексті становлення української державності й розвитку громадянського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакаянова Н. М. (2005). Етичні принципи адвокатури в Україні. Одеса: Юридична література. 152 с.
2. Зинатуллин Т. З. (1999). Этические основы уголовно-процессуальной деятельности адвоката–защитника: дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. Ижевск. 134 с.
3. Бандурка О. М., Скаун О. Ф. (2002). Юридична деонтологія. Х.: Вид-во НУВС. 336 с.
4. Барщевский М. Ю. (2000). Адвокатская этика. 2-е изд. испр. М.: Профобразование. 312 с.
5. Иванцова А. В. (2010). Організаційні форми діяльності адвокатури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.10 «судоустрій; прокуратура та адвокатура». Х., 20 с.
6. Завальний М. В. (2017). Адвокатура в системі недержавних суб'єктів правохорони України. *Форум права*. № 3. С. 47–52.
7. Васильковский Е. В. Организация адвокатуры. Санкт-Петербург: Н.К. Мартынов. 396 с.
8. Гловацкий И. Ю. (2003). Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі. К.: Атіка. 352 с.
9. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. (2000). Юридична деонтологія (основи юридичної діяльності: теоретичні і деонтологічні аспекти): наук.-метод. посіб. Київ: Національна академія внутрішніх справ України. 376 с.
10. Азаров Д. Н. (2009). Формирование профессиональных этических правил и дисциплинарной ответственности адвоката: дис. канд. юр. наук: 12.00.11. Москва. 204 с.
11. Галоганов А. П., Трунов И. Л. (2003). О Кодексе профессиональной этики адвоката. *Адвокат*. № 3. С. 13–22.

REFERENCES

1. Bakaianova N. M. (2005). *Etychni pryntsyipy advokatury v Ukraini*. [Ethical principles of advocacy in Ukraine]. Odesa: Yurydychna literatura. 152 p.
2. Zynatullyn T. Z. (1999). *Etycheskiye osnovy uholovno–protsessualnoi deiatelnosti advokata-zashchytnika* [Ethical bases of criminal-procedural activity of the lawyer-defender]: dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Yzhevsk. 134 p.
3. Bandurka O. M., Skaun O. F. (2002). *Yurydychna deontolohiia*. [Legal deontology]. Kh.: Vyd–vo NUVS. 336 p.
4. Barshchevskiy M. Yu. (2000). *Advokatskaia etyka*. [Lawyer ethics]. 2-e yzd. yspr. M.: Profobrazovanye. 312 p.
5. Ivantsova A.V. (2010). *Orhanizatsiini formy diialnosti advokatury* [Organizational forms of advocacy]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: 12.00.10 «sudoustrii; prokuratura ta advokatura». Kh., 20 p.
6. Zavalnyi M. V. (2017). *Advokatura v systemi nederzhavnykh subiektiv pravovokhorony Ukrainy*. [Advocacy in the system of non-state law enforcement entities of Ukraine.]. Forum prava. No. 3. P. 47–52.
7. Vaskovskiy E. V. *Orhanyzatsiia advokatury*. [Organization of the Bar]. Sankt-Peterburh: N.K. Martynov. 396 p.
8. Hlovatskiy I. Yu. (2003). *Diialnist advokata-zakhysnyka u kryriminalnomu protsesi*. [Activities of a defense lawyer in criminal proceedings]. K.: Atika. 352 p.
9. Husariyev S. D., Tykhomyrov O. D. (2000). *Yurydychna deontolohiia (osnovy yurydychnoi diialnosti: teoretychni i deontolohichni aspekty): nauk.-metod. posib*. [Legal deontology (basics of legal activity: theoretical and deontological aspects): scientific method. way.] Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav Ukrainy. 376 p.
10. Azarov D. N. (2009). *Formyrovanye professyonalnykh etycheskykh pravyl y dystsyplynarnoi otvetstvennosti advokata* [Formation of professional ethical rules and disciplinary responsibility of the lawyer]: dys. kand. yur. nauk: 12.00.11. Moskva. 204 p.
11. Halohanov A. P., Trunov Y. L. (2003). *O Kodekse professyonalnoi etyky advokata*. [About the Code of Professional Ethics for Lawyers]. Advokat. No. 3. P. 13–22.

Дата надходження: 16.06.2020 р.

**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FUNDAMENTALS OF THE STUDY
OF THE MORAL BASIS OF THE INSTITUTE OF ADVOCACY**

The article defines the essence of legal ethics as certain components, namely: a) the purpose (mission) of a lawyer is to protect the interests of his client, providing him with the necessary professional legal assistance, which must be provided continuously and at the appropriate professional level. A lawyer may not take a position that exposes his client (accused, defendant, suspect), or refutes the arguments of the principal to defend his civil interests, etc.; b) conscientious application for successful achievement of this goal of all modes (methods, means) provided by the legislation, which allow and oblige to provide qualified legal assistance to the client; c) high moral and psychological and professional and legal qualities that every lawyer must (must) possess.

The article concludes that the Bar is an institution of civil society, which is primarily designed to provide / guarantee the protection of the rights, freedoms and interests of individuals / legal entities on a professional basis. As one of the defining components of the human rights system, the institute of advocacy occupies an exceptional place in it. Since, the primary task of this institution is to ensure / guarantee human and civil rights through the provision of professional legal assistance.

A thorough analysis of the problem of moral principles of the bar in the Soviet and post-Soviet, especially domestic, scientific and legal discourse, and noted that in legal science this issue as an independent subject of general theoretical research intensified only in the late 1960s. First of all, conflicts and dilemmas, the professional activity of the legal community, as a separate scientific problem was not professionally studied, as we see, it was due to the then ideological clichés that prevailed in all spheres of social life.

Key words: lawyer; institute of advocacy; public institution of society; moral principles; theoretical and methodological foundations; legal ethics; deontology; national legislation.